

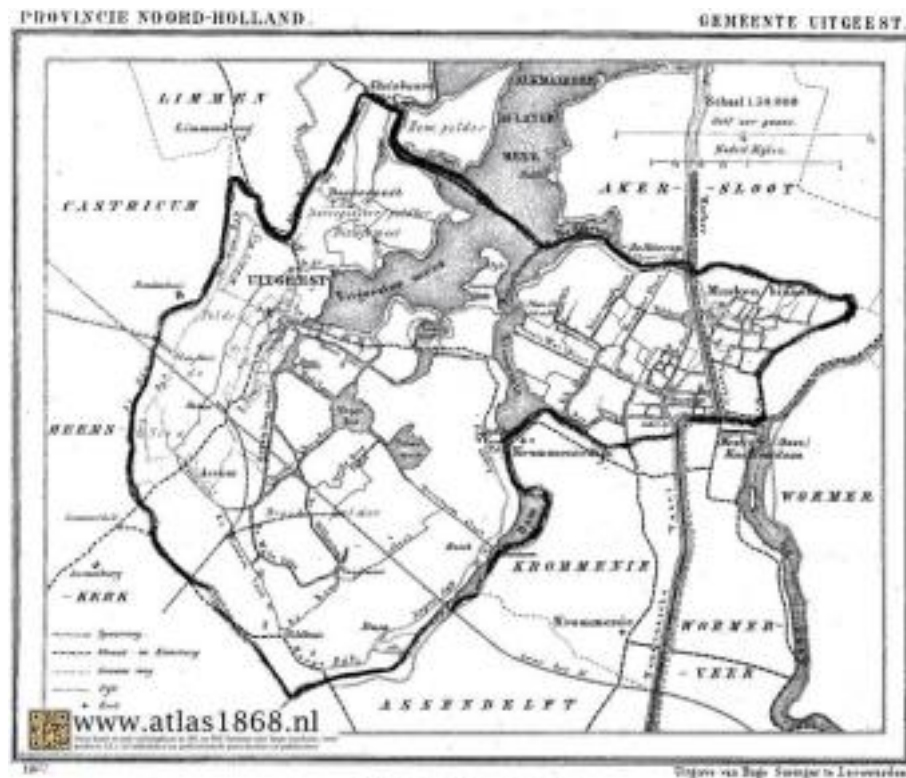
Familie Leendert van der Eng x Elisabeth Brassler

Door Jan Cornelisse is de stamboom Van der Eng zorgvuldig onderzocht, met name in de jaren 60 en 70. Hij heeft zijn opa Leendert nog goed gekend, en heeft een aantal interviews met diens kinderen gehad, met name met de dochters Margaretha (Gré) en Maria (Ma) van Leendert.

Nadere gegevens terzake het gezin [Leendert van der Eng \(1856\)](#) x [Elisabeth Brassler \(1857\)](#).

(ed. Jan Cornelisse, 1932-2012).

Het gezin Leendert van der Eng – Elisabeth Brassler is in feite het eerste waarvan een uitgebreide en betrouwbare overlevering bestaat. Dit vindt zijn oorzaak in het feit dat hun kinderen er ten volle over konden vertellen en hun kleinkinderen hen nog ten dele hebben meegemaakt.

Overigens werden de beide ouders reeds in resp. 1856 en 1857 geboren. Sommigen van hun kinderen bereikten een hoge leeftijd. Hetgeen een gunstige omstandigheid is te noemen, evenals het feit, dat Leendert zelf in de leeftijd der sterken is overleden. Bovendien heeft samensteller dezès vaak in Uitgeest vertoefd en zijn grootvader Leen en diens kinderen goed gekend en dientengevolge altijd al veel verhalen vernomen. Daarnaast zij geweest op de omstandigheid dat er ook in deze familietak een sterke traditie bestond, echter grotendeels beperkt tot genoemd ouderpaar en wat ooms en tantes.

Opmerkelijk is ook het aantal originele foto's dat van de ouders en de gezinsleden bewaard is gebleven, hoewel aangetekend moet worden, dat van Elisabeth Brassler weinig fotomateriaal beschikbaar was. Zowel met betrekking tot het ge-

slacht Van der Eng als het geslacht Brassler zijn hiermede de eerste en dus de oudste foto's gegeven en bewaard gebleven. Inzake het geslacht Cornelisse zijn oudere fotografieën voorhanden, weliswaar, één geslacht verder terug – doch men moet niet vergeten, dat dit geslacht minder provinciaal was, in de goede betekenis van het woord, en dat een lid van dit geslacht zelf fotografeerde. Bovendien verkeerde het geslacht Cornelisse wel in iets gunstiger financiële omstandigheden. Daarnaast was Den Helder/Nieuwediep nog een andere plaats dan Uitgeest toentertijd. Van de kinderen zijn verreweg de meeste opnamen bewaard gebleven.

Naast de uit de archivalia bekende gegevens, die slechts zakelijk zijn, dienen wij de mondelinge informatie van de zijde van hun kinderen, en soms van hun kleinkinderen, op eigen waarde te schatten, hetgeen erop neerkomt, dat deze laatstgenoemde inlichtingen nog een betere bron van informatie vormen dan de louter zakelijke gegevens. Wij citeren hier hetgeen werd overgeleverd door de dames [Maartje](#) en [Grietje](#) (Marie & Gré) van der Eng te Uitgeest, [Anthonie](#) (Toon) van der Eng te Uitgeest, [Cornelia](#) (Cor/Kee) Eldering-van der Eng te Haarlem/Heemstede en [Gerrit van der Eng](#), te Reuver en Uitgeest. Een en ander aangevuld met hetgeen samensteller dezès bekend was uit hetgeen zijn ouders [J. Cornelisse](#) en [Hendrica van der Eng](#) in de loop der jaren vertelden.

Vooraf zij gesteld, dat hetgeen volgt zonder meer een 'document humain' genoemd kan worden, waarvoor slechts eerbied de enige in aanmerking komende attitude is. Verder zij het een en ander vastgelegd voor het nageslacht om dit een zij het nog onvolmaakte indruk te verschaffen van het leven onder uiterst moeilijke omstandigheden dat deze voorouders en hun kinderen wel moesten leiden. Wie dit leest - in later tijd – zal het geheel als onwaarschijnlijk voorkomen, omdat het in zijn of haar omstandigheden als een onmogelijke situatie voorkomt.

Daarom juist is een vastlegging, naar eer en geweten, des te meer een dringende aangelegenheid. Het hier vastgelegde diene men nooit te vergeten! Ieder woord is waar. Van overdrijving is geen sprake. De personen die ons informeerden waren ten volle betrouwbaar en hebben zonder enige wrok hun mededelingen gedaan.

Men kan perplex 'staan'; dit is geen bezwaar, eerder een privilege. Wat is de mens? Beoordeel hem naar zijn daden, d.w.z. onder zijn omstandigheden. Deze waren toentertijd uitermate hard. Zelf ben ik onder de indruk gekomen van de verhalen die mijn moeder, Hendrica van der Eng, mij vertelde. Hoewel ik deze verhalen destijds niet te boek stelde, zijn zij toch wel in herinnering blijven hangen en vormden zij de achtergrond van de vele vragen die ik aan haar broers en zusters stelde na haar overlijden. Hun antwoorden vormden slechts een bevestiging van hetgeen ik reeds had vernomen. Verder ontving ik nog uitgebreidere gegevens, omdat de vraagstelling meer gericht was.

Leendert van der Eng (1856) was dagloner. Als zodanig heeft hij gewerkt als boerenarbeider en als 'kantrechtter' (d.w.z. iemand die sloten, vaarten en havens uitdiepte en de walkant recht afstak). Dit deed hij in dienst van boeren en van de gemeente Uitgeest (zie foto??). Meestal werkte hij samen met iemand anders. Vaak met 'de oude Hein Bourgonje'. Dit was echter 'zomerwerk', waarbij 'het onderste uit de kan gehaald' diende te worden. Zij stonden dan al om ca. 03.00 uur op en werkten door tot 's avonds negen of tien uur. Soms zelfs sliepen ze 's nachts op het land. Zij improviseerden dan een 'bed' van een landhek met wat planken erop en wat gras. Zo heeft Leendert ook veel gewerkt in dienst van het polderbestuur der Gemeente Uitgeest. Dit werk betrof in hoofdzaak het versterken van dijken, baggerwerk en kantrechten.

's Winters was er echter meestal geen werk voorhanden. Dit was een tijd van de bitterste armoede. Sociale uitkeringen bestonden toen nog niet! Voor de meest elementaire levensbehoeften moesten schulden gemaakt worden bij de winkeliers: bijvoorbeeld op brood en vet. Vaak moesten de kinderen vragen aan de winkelier of het goed was alvast twee gulden te betalen als voorlopige afbetaling, hetgeen ze verschrikkelijk vonden (wel begrijpelijk!). 's Zomers moest dan, zo goed en zo kwaad als het mogelijk was, de schuld 'inverdiend' worden. 's Winters was het gezin zo arm, dat Leendert bij de boeren en de meer gesitueerden uit het dorp rond de jaarwisseling 'nieuwjaar ging wensen' in de hoop hierbij iets van hen te ontvangen. Een uiterst vernederende geschiedenis. Leenderts kinderen wisten zich dit allen nog zeer goed te herinneren. De revenuen werden dan thuis op een theeblad uitgesteld. Deze bestonden uitsluitend uit halve en hele centen, en werden nauwkeurig geteld. Leen zei dan tegen zijn vrouw: 'Ik hoop toch, dat je vanavond een potje chocolademelk zet.' Opoe zei dan echter: 'Laten we het toch maar niet doen, want daar en daar hebben wij nog schuld.'

Als het flink gevoren had, probeerde Leendert als baanveger nog wat bij te verdienen. Zo ontving hij dan wel eens een cent van deze of gene. Die werd hem dan niet eens in de hand gegeven, maar op het ijs hem toegeworpen. Vooral rond Kerstmis was de toestand benauwend i.v.m. de vele RK kerkelijke feestdagen, die als werkdagen uitvielen. Rika Cornelisse-van der Eng vertelde menigmaal, dat haar moeder dan verzuchtte: 'Zeven Zundagen in de veertien dagen!' Om de zorgen enigermate te verlichten is Leenderts vrouw vaak uit werken gegaan. Zij moest schoonmaken, wassen en uit bakeren gaan. D.w.z. als kraamverpleegster optreden. Diploma's waren niet vereist, de hulp was echter welkom. Ook deed zij verstelwerk, dat zij vaak ontving via haar zuster [Ma\(aartje\) Brassier](#), die destijds in dienst was bij ene familie de Wild, op 't Hofland te Beverwijk. Dit moest zij vanuit Uitgeest te voet gaan halen en weer terugbrengen, dezelfde weg te voet. Boer de Wild zei dan: 'Kom Ma, heb je niets te doen voor Bet, want een paardetand en een vrouwehand mogen nooit stilstaan.' Het was een zegswijze, maar er stond een mentaliteit achter!

Rond 5 december is 'Bet' vaak 'te kiepen' geweest. Kiepers waren koekventers. Zo ventte zij taai-taai en speculaas. De winst bestond uit 5 centen op een pond. Dit deed zij dan om haar eigen kinderen met Sinterklaas ook iets te kunnen geven. Van haar werkzaamheden als 'baker' werd nog overgeleverd, dat zij dit ook eens gedaan heeft bij ene Tuinman, beheerder van het Stationskoffiehuus te Uitgeest. Enige tijd later kwam de kraamvrouw op visite bij het gezin van der Eng. Toen was het: 'Jongens, gauw de suikerpot weg!' Deze lieden gunden armen namelijk geen suiker in hun koffie of thee. Als 'Bet' 's avonds van haar werkhuizen thuiskwam, had zij wel eens 'lekkere broodjes' (met kaas en roomboter) bij zich, die zij dan nog versneed voor de kinderen. Zij spaarde het een en ander uit eigen mond. Veel bijzonders had het gezin overigens niet te eten. Men at eigen-gebakken brood, d.w.z. 'tarwemetal'= tarwe-met-al (zemelen) gebakken brood. Tarwe met de 'doppen'.

Gré van der Eng vertelde, hoe de kinderen tarwe gingen halen in een klein kruitwagentje, ermee naar de molen gingen, waar de tarwe voor 3 stuivers gemalen werd, waarna het thuis tot 'beslag' werd gemaakt en in een vorm van ca. 1 m werd gedaan. Bij de bakker werd er dan voor 3 cent brood van gebakken. Die 3 centen moesten dan soms nog met een mesje uit een kinderspaarpot gehaald worden, als er geen kleingeld voorhanden was. Iedere dag werd er zo'n brood gebakken met nog een kleintje erbij want de jongens die al werkten hadden heel wat nodig. Zij kregen een overlans gesneden brood mee met een smeertje gele margarine erlangs (met het mes erop en eraf). Verder niets. Geen beleg. Op Goede Vrijdag was het geheel droog brood, d.w.z. ook geen margarine. Men moest toch vasten!

Leendert hield wel geiten en konijnen voor de mest. Hierbij werd dan 'ier' gevoegd uit de put van het privaat en bladeren uit de Spoorlaan, van de daar staande populieren. Deze bladeren werden in alle vroegte vergaard - de kinderen moesten daartoe al om 03.00 uur op. Dit was de tijd, dat het gezin woonde aan 'het Leidseplein' (een locatie tussen de Hoogeweg en de Spoorlaan). Deze mest werd dan verkocht, om van de opbrengst het gezin

weer te kunnen voeden. Men kon uiteindelijk niet al te vaak bruine bonen met stroop of gedroogde grote bonen (=tuinbonen) eten!

Rond 1900, toen de forten onder Krommeniedijk en te Bus en Dam werden aanbesteed, was Leendert erop gebrand om daar aan werk te kunnen komen, omdat daar verhoudingsgewijs 'goed' betaald werd. Hiertoe had hij lieslaarzen nodig. Hij had echter slechts de beschikking over kleine oude laarsjes, die niet voldeden, want elke dag kwam hij thuis met zere benen. Zijn zoon 'Toon' heeft toen nog een 'laarzenknecht' voor hem gemaakt (een soort lange schoenlepel. Ook dit mocht niet baten. Toen probeerde Leendert ergens bij een boer op afbetaling een paar laarzen te kopen, dit op aanraden van zijn vrouw. Hij kreeg echter de deur in zijn gezicht gesmeten! 'Met dit werk heeft hij toen overigens wel wat verdiend, althans volgens de in het gezin heersende begrippen. In het algemeen was een loon van een dubbeltje per uur al veel.

In later tijd had Leen een klein moestuintje op 'Assum', voorbij de Kleis, ten noorden van de weg van Beverwijk naar Uitgeest (Persoonlijk heb ik dit nog gekend - JC), in de z.g. 'armenkrocht'. De naam spreekt voor zichzelf! De kwaliteit van de grond zal dan ook wel navenant geweest zijn. Het land (geestgrond) werd gebruikt voor verbouw van wat groenten en aardappelen en later voor bloembollen, ranonkels en anemonen, door zijn oudste zoon [Jan](#), die aan de Kleis woonde, niet ver ervandaan.

Zoals reeds eerder werd opgemerkt zagen deze mensen zich vooral 's winters voor vrijwel onoverkomelijke moeilijkheden geplaatst en Opoe van der Eng was vaak de wanhoop nabij. Bekend is, dat toen de familie nog op 't Leidseplein (bijnaam) woonde, er een huurschuld uitstond van f 40.--, een formidabel bedrag voor deze mensen in die tijd. Het huisje waarin zij woonden, een stulpje zou een betere benaming zijn, was het eigendom van iemand uit Oudorp (NH) en werd inzake huur beheerd door een Uitgeester. De situatie werd zo precair, dat het gezin eruit gezet dreigde te worden. Dat wil zeggen: met zijn elven. Leendert heeft toen met een lijst door het dorp gelopen (wat een vernedering overigens). Hiermede ging hij bij de mensen, voornamelijk bekenden, langs en zo is het toch nog te elfder ure voor elkaar gekomen. Een onderwijzer, Mr. Bruin, heeft hem bij het opstellen van de lijst geholpen.

Het is duidelijk, dat ook de kinderen zo spoedig mogelijk na en zelfs tijdens hun schoolperiode moesten gaan bijverdienen. Meestal gingen zij bloembollen pellen. Het hoogste loon dat Grietje hiermee verdiend heeft was f 1.-- per dag voor 13 uren werk. Toon begon als krullenjongen voor een kwartje per dag en klom later als timmerman op tot f 0,21 per uur, 1 cent boven het 'normale' loon.

Hendrika is al vroeg in de huishouding gaan werken, o.a. bij de familie Twisk, van de vroege ochtend tot de late avond. Dat was echter gewoon. Zij deed het graag en de vriendschappelijke relatie met deze familie is tot hun dood toe blijven bestaan. Niettemin verklaarde Rika, dat dit veel te vermoeiend voor haar was, omdat zij bovendien ernaast trachtte te studeren voor kraamverpleegster, hetgeen haar uiteindelijk toch gelukt is, waarvoor ons respect. In deze functie is zij na diplomering te Amsterdam terecht gekomen, waar zij uiteindelijk, in de tijd dat zij logies had bij haar tante Heintje Polder-Brasser in de Haarlemmer Houwtuinen, in kennis kwam met de weduwnaar [Johannes Cornelisse \(geb.1887\)](#).

Zo ging ieder van de kinderen zijn weg. De oudste, Jan, kreeg uiteindelijk werk aan de Melksuikerfabriek te Uitgeest en had voorts profijt van de tuinderij achter zijn zelfgebouwde huis aan de Kleis, compleet met aparte bollenschuur (ook de bloembollenbranche leverde hem inkomsten op).

Toon wist zich uiteindelijk tot aannemer-bouwer op te werken en specialiseerde zich later in betonconstructies voor rioolzuivering in het bijzonder. Hij wist zich een eigen huis te verwerven aan het Hoorne te Uitgeest.

Gerrit werd tuinder; hij bouwde in samenwerking met Toon een eigen huis met bollenschuur aan de Burg. v. Nienesstraat en had daarachter een stuk grond op het terrein, waar later het bejaardencentrum 'Geesterheem' werd gebouwd. De crisistijd met de devaluatie van het Engelse Pond was echter voor de bollencultuur in deze streken fataal. Het eigen huis moest verkocht. Hierna

volgde de oorlogstijd (2e W.O.), waarna zijn carrière als zodanig een onrechtvaardig einde nam.

[Cor](#) is uiteindelijk op niet meer zo jonge leeftijd gehuwd met de weduwnaar [Jan Eldering](#), conciërge bij de Sierkan te Haarlem. Dit echtpaar had geen eigen kinderen.

Marie was reeds op vroege leeftijd volkomen invalide en moest constant het bed houden, tot zij na enige bezoeken aan Lourdes geheel onverwacht en voor de doctoren van toen op onverklaarbare wijze plotseling geheel van haar verlammingen (zij was een opgegeven geval) genas. Daarna heeft zij met haar zuster Grietje (Gré) verder, als twee ongehuwde dochters haar anders, doch voornamelijk vader Leendert verzorgd. Zij woonden gedrieëlijk samen.

Een zoon [Jaap](#) is op jeugdige leeftijd aan 'vliegende fistel' overleden, als kind. Hij was bij allen zeer geliefd. De kinderen ging het weliswaar allengs beter, de een meer, de ander minder. In ieder geval beter, dan het hun ouders vergaan was. Deze ouders werden echter bejaard. Dit in een tijd dat er geen Algemeene Ouderdomswet of een Bijstandswet bestond. Zij waren dus vrijwel geheel van hun kinderen afhankelijk. Pensioen had Leendert niet. De kinderen probeerden, ieder op hun wijze hun ouders te ondersteunen. De een met geld, de ander met giften in natura en weer anderen door hun verzorging. Niettemin bleef de situatie van krappe aard. Niet ieder kon evenveel doen, of wilde dit. Een oordeel hierover is hier niet op zijn plaats en kan ook nauwelijks meer in alle objectiviteit gegeven worden, omdat de meesten reeds overleden zijn. Helaas is het zelfs tot een achteraf nodeloos onderling conflict gekomen omtrent de ondersteuningsprocedure, waarbij de onderlinge misverstanden zelfs tot een rechtsgeding te Haarlem leidden, waarbij tot enige verwondering van de justitie een schikking al bijna vooraf was getroffen, althans in mogelijkheid. Gelukkig leidde een en ander tot verzoening, grotendeels.

Tragisch waren vaak de gevolgen van een gebrekkige sociale wetgeving indertijd. Vader Leendert werkte vaak, toen hij oud was, in de bollenschuur van zijn zoon Gerrit. Hier ben ik nog vaak getuige van geweest (JC). Ook bij anderen was hij van dienst.

Intussen zijn wij nogal afgedwaald van de omstandigheden waaronder Leendert, Elisabeth en hun gezin in vroeger dagen verkeerden, toen hun kinderen nog jong of zeer jong waren. Dit was de meest benarde tijd. Typerend voor de geest van die tijd, in uitgebreidere zin voor de liberale mentaliteit van de meer bezittenden - i.c. de boeren het volgende. De armen waren in feite een soort slaven van deze boeren, soms zelfs tot in feodale zin. Het is bekend, dat voor sommige boeren de vrouwen van de dagloners, als deze laatsten op het veld werkten, allerminst veilig waren. Drank en vrouwen waren bij deze lieden zeer geliefd, zo vertelde Toon van der Eng.

Leendert en Elisabeth hebben elkaar naar alle waarschijnlijkheid op Dorregeest, een naburig gehucht bij Uitgeest, leren kennen. Zij waren, zo vertelde J. Cornelisse, op dezelfde boerderij werkzaam. Toon dacht hierbij aan de boerderij van Bregje Sloot op Dorregeest, waarbij aangetekend dient te worden, dat het niet zeker is, of de boerderij toen bezit was van deze familie. In ieder geval ging de gastvrijheid jegens het personeel (Leen was er boereknecht en Bet boeremeid) niet bijzonder ver, want, volgens J. Cornelisse, moesten zij beiden in dezelfde schuur 's nachts in het hooi slapen. Dit zou in direct verband gebracht moeten worden met hun 'gedwongen' huwelijk, hetgeen op zijn minst genomen weinig verwonderlijk is! In ieder geval gebiedt de eerlijkheid deze omstandigheden minstens te vermelden. Het huwelijk werd overigens toch eerst laat gesloten. Wij kunnen slechts gissen naar de oorzaak hiervan. Waarom werd het pas gesloten kort voor de eerste bevalling van Elisabeth?

Uiteraard waren er in een kleine dorpsgemeenschap de praatjes en de roddel, die er natuurlijk op duiden, dat Leen zich van Bet wilde distantiëren. In overweging dient echter te worden genomen, aldus Toon van der Eng, dat een jongeman toen in een dergelijke situatie wel eens zeer tegen een huwelijk kan hebben opgezien in verband met het weinig florissante toekomstperspectief zowel voor zijn vrouw als hemzelf. Dit i.v.m. de uiterst geringe verdiensten en een waarschijnlijk toen snelgroeiend gezin. Toon wist nog te vertellen van gevallen, waarin de jongeman uiteindelijk op het laatste moment tegen de pastoor zei er om die reden vanaf te moeten zien, om aldus de zaak nog niet te verergeren.

De gezinnen waren in die tijd over het algemeen zeer groot, hetgeen bij de gegeven armoede een nauwelijks te dragen last betekende. Bovendien bemoeide de geestelijkheid zich in die tijd ook nog in hoge mate met de voortplanting, d.w.z. de gewenste gezinsuitbreiding. Dit, hoe paradoxaal het thans wellicht moge klinken, nog wel uit edele en principiële motieven. Als het een pastoor te lang duurde voordat er wederom een 'blijde' gebeurtenis aanstaande was, den maakte hij daar aanmerking op. Zo is van de Uitgeester pastoor Witte, uit die tijd ongeveer, bekend dat hij hieromtrent tegenover de vrouwen kritiek uitte. De toen nogal veel voorkomende kindersterfte was, ondanks het verdriet hierom, zelfs vaak om sociaaleconomische redenen welkom. Wat een frustratie moet dit voor velen geweest zijn! Er waren teveel monden te vullen bij een te gering inkomen, dat zelfs bij tijden geheel ontbrak.

Terugkomend op wat reeds gezegd werd over de feodale houding van de boeren t.o.v. hun dienstpersioneel zij, mede in verband met het late huwelijksbesluit van Leendert en Elisabeth, nog vermeld dat Toon van der Eng en zijn vrouw [Maartje Rijs](#) vertelden, dat zij ooit gehoord hadden, dat de oudste broer Jan van der Eng geen kind

geweest zou zijn van Leendert bij Elisabeth, doch van een boer, waarschijnlijk ene Groen, een man van het type zoals hierboven staat beschreven. Niemand van Leenderts andere kinderen wist bij informatie van dit verhaal af. In het algemeen wees men het als onwaarschijnlijk van de hand. Toon had het overigens ook met alle reserve gegeven. Het komt mij persoonlijk ook weinig waarschijnlijk voor, omdat m.i. Jan van der Eng het meest van alle kinderen op zijn vader Leendert geleek. Vermoedelijk is het een in de volksmond verdraaide situatieschets van de toentertijd tussen de boeren ..

ontbreekt een pagina??

.. broer Willem. Daarnaast had hij een aantal volle broers en voor zover bekend een volle zuster, plus een aantal halfbroers en een halfzuster. Hij heeft zijn jeugd bij 'een ander' doorgebracht, hetgeen gezien het feit, dat zijn moeder in het kraambed stierf wel noodzakelijk geweest zal zijn. Hij heeft een moeilijk leven gehad, wat werkzaamheden betreft. Overigens kwamen, volgens getuigenissen, de zorgen voor het gezin in hoofdzaak op zijn vrouw neer. Dit klinkt weliswaar hard, maar men kan wel aannemen, dat ook zijn werk dusdanig vermoeiend was, dat hij vaak te afgemat zal zijn geweest om meer aandacht aan gezinszaken te besteden. Daar staat echter weer tegenover dat hij als kind van zijn tijd een tamelijk patriarchale instelling had in de 'mannenmaatschappij' van toen. Verwijten werden achteraf ook gehoord. Een en ander is tamelijk moeilijk te beoordelen.

Persoonlijk heb ik hem leren kennen als een lieve grootvader, die desondanks niet gemakkelijk was voor degenen die hem verzorgden. Hij was m.i. inderdaad een kleine dictator, wat vaak van hem gezegd werd, maar hetgeen voor die tijd een niet ongebruikelijk gedragspatroon was voor een gezinshoofd, ook onder behoeftige omstandigheden. Soms viel de term: 'Een echte van der Eng'. Meestal duidt men bij een dergelijke opmerking op min of meer moeilijke karaktertrekken. Het geslacht van der Eng is nu eenmaal een weinig stug, soms weinig mededeelzaam, maar lang niet altijd, een enkele maal wellicht krenterig (dit misschien door een afkomstmilieu dat door zorgen gekweld werd). Toch wel gevoelig, hoewel het meestal weinig bekwaam is zijn gevoelens te uiten, hetgeen nog niet hetzelfde is als ongevoelig te zijn! Menige overlevering betr. familieleden is zo tot ons gekomen, zo niet ondervonden. Persoonlijk ben ik de mening toegedaan, dat het meer een zaak was van onhandigheid in sociaal verkeer, een zekere angst in het verleden geworteld en dientengevolge een houding van een zich niet snel gewonnen geven. Een zekere 'saaigheid' is hieraan verwant en daardoor mede verklaarbaar.

Al deze elementen heb ik persoonlijk, ondanks mijn jeugdige leeftijd ook bij opa Leendert terug kunnen vinden, en bij zijn verwanten. Zelfs bij velen een zekere 'scherpheid' in signaleren van onrecht, wanverhoudingen en in het uiten daarvan. Sommigen zijn hiervan zelfs het slachtoffer geworden, in de gemeenschap. De van der Engen kunnen geen onrecht zien, in het algemeen. Zeker niet als het henzelf betreft.

Leendert was niettemin zeer betrokken bij bijvoorbeeld zijn kleinkinderen. Ikzelf heb van hem eens een kinderfietsje gekregen, wat onder zijn omstandigheden iets bijzonders was. Ook stelde hij er een eer in om als grootvader gekend te worden in de ziektegevallen die zich in mijn vroege jeugd voordeden. Mede gezien zijn karakter werd de 'lijdensweg' hem eens te machtig en sloeg hij in het bijzijn van mijn vader (J. Cornelisse 1887) met de vuist op tafel, zeggend: Nu moet het maar eens afgelopen wezen met dat kind! Hij verdroeg het niet dat zoveel doctoren zich, z.i. zonder resultaat, met zijn kleinkind bemoeiden!

De in dit familiealbum opgenomen foto's van hem en mijzelf tonen wel aan, dacht ik, dat hij met kleinkinderen in het algemeen ingenomen was. Toch was zijn houding, naar wij moeten aannemen, steeds die van de patriarch, die niet zozeer de principiële zorgen als wel de dagelijkse zorgen aan zijn vrouw en haar kinderen overliet, geheel overeenkomstig het gedragspatroon van zijn tijd.

Toch heeft hij ook allerminst een licht leventje gehad. Bovendien is hij de laatste twee jaar van zijn leven volkomen blind geweest, met een periode van achteruitgang daaraan voorafgaande. Dit veroorzaakte veel ongerief voor hemzelf en voor de twee hem verzorgende dochters Marie en Gré van der Eng. Vooral tijdens de periode van zijn blindheid was hij uiteraard zeer op afleiding gesteld. Bezoek werd hem echter anderzijds gauw teveel - hij was ook niet zo jong meer. Hij wilde toch graag op zichzelf zijn. Vaak uitte hij zich dan min of meer als volgt: 'Leuk dat ze er waren, maar ik ben blaid dat ze weer opdunderd bennen.' Niettemin was zijn geest, ondanks alles, zeer helder'. Vaak heb ikzelf als kleinkind met hem een soort quiz gespeeld, bijv. betreffende de hoofdsteden van de Europese landen. Die kende hij vrijwel alle, hetgeen voor iemand met een gebrekkige scholing verwonderlijk was. Het deed hem echter veel genoegen.

Vanuit zijn stoel op no. 47 had hij door een zijraam het 'uitzicht' op een straatlantaarn voor de dorpskerk. Soms kon hij vagelijk een lichtvlekje ervan waarnemen. Ik zal dit nooit vergeten, juist omdat je zo'n man graag het licht in zijn ogen gunde. Hij morste bij het eten uiteraard veel en zijn dochters past ook een woord van dank voor hetgeen zij gedaan hebben. In de genoemde woning is Leendert ook overleden, in de leeftijd van 90 jaar en ruim 3 maanden. Het leven is uit hem heengevloten, zoals een nachtkars uitgaat. Hij was weliswaar aanmerkelijk verzwakt en moest vaker het bed houden, zodat zijn dochters M & G van der Eng wel het een en ander in de gaten hielden. Toch is hij, zoals meestal het geval is vrij onverwacht heengegaan. Zijn twee verzorgende dochters hebben nog

een laatste zucht gehoord, althans iets wat hen als zodanig voorkwam en wat achteraf ook zo bleek te zijn, vanuit de bedstee, rechts in de kamer, waarin hij altijd sliep (compleet met beddekwest) en daarna was het duidelijk afgelopen. Geen perioden van duidelijke benauwdheid, gelukkig. Van een echte doodstrijd heeft niemand iets kunnen merken. Leendert werd, evenals zijn vrouw, begraven op het RK Kerkhof te Uitgeest, achter de RK Kerk OLV Geboorte. Bij geen van beiden werd een grafsteen geplaatst. De uitvaartdienst en begrafenis in 1946 heb ik persoonlijk meegemaakt.

In feite was Leendert de grootvader van wie ik de meeste herinneringen heb bewaard, louter ingevolge mijn leeftijd en de zijne. Ik zie hem nog voor mij, met zijn Noord-Hollandse petje (zie foto's) en zijn pijpje met stenen kop. Maar vooral ook zijn scherpzinnige geest, met daarnaast zijn nukken, waarbij wij niet uit het oog mogen verliezen dat zijn leven de laatste jaren geen pretje was. Menigmaal trof ik hem rozenkrans-biddend aan. Lezen kon hij niet! Althans niet meer. Gebedsboeken waren irrelevant. Zijn laatste jaren moeten uitermate saai voor hem zijn verlopen. Iedere dag hetzelfde gangetje. Tegen bedtijd: 'Ik most m'n drank maar hewwen', en dan was het afgelopen. Eten, zitten denken, bidden, zo nu en dan, en luisteren naar de laatste dorps- en familienieuwtjes. Bezoek was welkom, maar zoals gezegd, gauw te vermoeiend. Als kind heb ik in hem - als ik het zo zeggen mag - een trouwe metgezel in hem gevonden, die belangstelling had voor alles wat mij interesseerde, en die nog veel van vroeger wist te vertellen, helaas in een tijd, dat ik nog niet zover was om een en ander vast te leggen, of hem intensief te ondervragen. Achteraf bezien is dit jammer, want hij wist veel en sprak ook gaarne over dergelijk soort zaken, maar hij wist met een kind te spreken uiteraard.

Wel zijn er diverse foto's, of liever 'kiekjes' van hem bewaard gebleven. Echte portretten echter niet. (Q.v. familiealbum). Ook foto's waarop ikzelf met hem sta afgebeeld, de meeste gemaakt door mijn tante Gré, zijn dochter Grietje van der Eng.

Ik kan mij ook nog herinneren, dat we samen naar de kerk gingen. Hij had zijn eigen plaats aan de mannenkant (toen nog gebruikelijk) en ik ging als kind aan de vrouwenkant zitten bij mijn moeder of mijn tantes. In later tijd kon hij niet meer naar de kerk.

Opa Leendert was klein van stuk. Volgens overlevering had hij nog juist de maat om voor militaire dienst goedgekeurd te worden. Hij had echter allerminst zin om aan zijn Nationale Militieplicht te voldoen. Zo zou hij, met het oogmerk afgekeurd te worden te voet naar Haarlem zijn gelopen - de plaats waar hij zich diende te melden - om zodanig te 'krimpen' dat hij afgekeurd zou worden. Dit was inderdaad het geval. In hoeverre deze voettocht, eventueel met bagage in de handen van invloed is geweest kan men moeilijk beoordelen. Inderdaad was zijn bovenlichaam zeer kort. Een wonder is het dus niet. Het was mij, als kind, altijd een genoegen om deze opa te ontmoeten en met hem te praten.

Elisabeth Brasser was afkomstig uit Wijk aan Zee, eveneens uit een groot gezin. Zij moest reeds vroeg 'uit werken' gaan. Zij 'diende' in de Schermer, waarschijnlijk in de buurt van Akersloot, voorts te Dorregeest en Uitgeest, als hulp in de huishouding c.q. als boeremeid. Zij moest te melken, het huishouden doen en voorts allerlei soort boerderijwerk. Zij had het niet gemakkelijk, want zij was reeds vroegtijdig wees en kwam daarmee in haar betrekkingen alleen te staan. Haar moeder overleed toen zij 17 jaar oud was. Het is bekend, dat zij o.m. diende bij ene boer Kuiper. Toen zij er op zijn boerderij genoeg van had, en weg wilde, was deze boer zo fijngevoelig om haar toe te voegen: 'Je weet toch niet waar je naar toe moet, je hebt immers toch geen vader en moeder meer.' Nogmaals typerend voor de mentaliteit van deze boeren (die zelfs tot in de 2e wereldoorlog voortduurde!).

Volgens eenieders overlevering was 'Bet' een aller beminlijkste vrouw. Zelfs de foto's - hoe gebrekkig ook - getuigen hiervan. Lief, zonder meer. Dit ondanks de hardheid van haar leven. Zij had weliswaar een groot geloof, waar vanuit zij leefde, maar het kan een mens ook wel eens teveel worden. Zo niet bij haar. De exacte feiten uit hetgeen mijn moeder mij over haar vertelde staan mij niet meer voor de geest, maar het totaalbeeld, dat ik mij van haar heb gevormd is - geheel in overeenstemming met dat van haar andere informerende kinderen - dat van een schat van een mens, een vrouw die in alle opzichten voor haar gezin, man en kinderen opkwam, er de ontberingen van niet geringe aard voor leed en desalniettemin tevreden en blij was, ook in haar levensavond.

Ik ben ervan overtuigd, dat haar 'goedigheid' de meest in het oog lopende eigenschap was. Een karaktertrek, die ik ook in mijn eigen moeder terugvond, naast de scherpheid van de Van der Engen in strikte zin. Elisabeth was bovendien een zeer gevoelige vrouw, die zich veel aantrok, vooral inzake conflicten, zorgen, etc. Vooral tegen haar dood was zij uiterst gevoelig voor het een en ander. Ik zal niet vergeten, hoe mijn moeder haar beschreef omstreeks die tijd, toen zij van Uitgeest naar Amsterdam terugging. Opoe voelde zich toen kennelijk niet zo gelukkig met de omstandigheden om haar heen, mede met haar naderend einde in het vooruitzicht, en huilde... Zij heeft naar alle waarschijnlijkheid enige z.g. 'lichte beroertes' gehad, (aderverkalking in de hersenen). Waarschijnlijk is een lijden aan suikerziekte, destijds niet geconstateerd, in verband te brengen. Zij heeft enige malen een attaque gehad. Of deze indertijd onderkend werden valt achteraf te bezien. Het is niet waarschijnlijk dat dit alles destijds goed (naar moderne begrippen) werd onderzocht. (Als zij een bril nodig had, was er altijd wel een marskramer, die aan de deur dergelijk soort zaken tegen redelijke prijs verkocht.)

Het heeft weinig zin, om zich thans hierover op te winden. De zaken lagen nu eenmaal zo, d.w.z. in bet algemeen. De vraag is alleen, of er destijds toch niet meer aan gedaan had kunnen worden. Achteraf gezien krijgt men onherroepelijk de indruk, dat er inderdaad meer gedaan had kunnen worden, niet zozeer van de kant van haar kinderen, als wel van medische zijde, of liever in samenwerking, om haar veel lijden te besparen.

Van haar zusters – kennelijk de enige die of nog in leven waren, of nog contact onderhielden - ontving zij weinig medeleven; hooguit een neerbuigend medelijden. Haar echtgenoot was een goed menend, doch moeilijk mens. Verdriet werd haar niet bespaard. Helaas heb ik haar niet gekend, hoewel ik haar in mijn moeder meende terug te kennen naar aanleiding van de verhalen die ik vernam.

Het is mij een voorrecht mijn grootmoeder als zodanig te mogen beschrijven, met het consent van mijn eigen moeder (daar ben ik ondanks haar overlijden zeker van) en van de andere kinderen uit het gezin. In dankbaarheid kunnen wij allen hen beiden herdenken.

Kinderen uit het gezin [Antonie Brassier \(1820\)](#) x [Maartje Zoon \(1830\)](#)

Hoewel gezien de afstamming slechts voormoeder Elisabeth Brassier ('Bet') direct relevant is, als kind uit dit gezin, zijn de onderstaande gegevens toch wel van belang en op zijn minst interessant. Informatie omtrent kindertal, gezinssamenstelling, domicilie, sterfte en ev. ziekten etc. is belangwekkend genoeg.

In eerste instantie worden deze bijzonderheden niet nagegaan, doch als zij nog zo 'nieuw' zijn, dat nog levende verwanten erover vertellen en materiaal verstrekken, ligt er een gereede kans om een en ander aan te vullen. Ook al wordt niet direct de moeite genomen om alles exact in enige archieven na te gaan. Bovendien zijn daar nog de inlichtingen inzake de vernoeming!

Afgezien van de informatie die wij mochten ontvangen van Hendrika van der Eng (1896) x Johannes Cornelisse (1887) (ouders samensteller) en die niet werden opgeschreven te dien tijde, doch wel zijn 'blijven hangen', werd het navolgende opgetekend uit de mond van de dames Maria (1890) & Margaretha (1899) van der Eng, (resp. Maartje/Marie en Grietje/Gré), te Uitgeest, twee ongehuwde en samenwonende gezusters van bovengenoemde Hendrika, dochters van Elisabeth Brassier (x Van der Eng).

Zij waren ook degenen die voor bet grootste deel der aanwezige bidprentjes zorgden, die voor bet merendeel weer uit het kerkboek van hun moeder afkomstig waren. Voor het overige stammen deze van Hendrika. Aan de hand van deze bidprentjes werd met de dames Van der Eng enige malen een gesprek gevoerd, waarbij de eigen herinneringen van samensteller dezes enigermate meespraken.

Het gezin van Antonie en Maartje was kinderrijk. Uitgaande van de bidprentjes en de mondelinge overlevering komen we tot een getal van elf kinderen, waaronder 3 jongens en 8 meisjes. Het zal zeker geen sinecure geweest zijn om deze groot te brengen. Gezien ook het beroep (schulper) van de vader. (Mondelinge overlevering via Johannes Cornelisse get. 1887 houdt ook, dat hij later in paarden handelde).

Een tamelijk groot aantal dezer kinderen is betrekkelijk jong gestorven: 2 dochters 'jong gestorven' en vier andere kinderen resp. in de ouderdom van 24, 26, 30 en 43 jaren. Volgens overlevering zijn de meesten aan 'fistel' gestorven.

Van vier anderen is weer bekend dat zij een voor vroeger tijd hoge, soms zeer hoge leeftijd bereikten: 73, 76, 80 en 85 jaren. De sterksten overleefden. Van slechts vijf is bekend dat zij huwden. Van een viertal (waarschijnlijk zelfs een zestal) staat vast dat zij ongehuwd bleven.

Volgens de dames Van der Eng was Heintje (Hendrica Cornelia) de jongste van het gezin. Zij wisten niet wie de oudste was. Overigens bleken de dames van der Eng zeer betrouwbaar in hun informatie te zijn. Indien zij iets niet zeker wisten, zeiden zij dit ook.

Aan de hand van wat zij vertelden en de bidprentjes kan de volgende lijst van kinderen worden gegeven: (Indien nodig kan men in het RA Noord-Holland de gegevens verifiëren en eventueel aanvullen.)

- [Cornelia Brassier](#) * 1848 (ca 13-11-'48)
(waarschijnlijk) ongehuwd
† 30-11-1872 Wijk a. Zee (24jr 17 dg.)
[] 04-12-1872 (bidprentje in)
- [Joannes Brassier](#) * 1850
x Gertrudis Hollenberg
† 18-01-1893 Wijk a. Zee (43 jr)
[] 21-01-1893 id.
- [Cornelis Brassier](#) * 1851
(kennelijk) ongehuwd
† 22-01-1878 Wijk a. Zee (=25/12) (26 jr4 mnd.)

- (bidprentje in familiealbum)
 * 05-10-1855 Wijk a. Zee
 ongehuwd gebleven
 † 16-02-1940 Amsterdam (85 jr)
 [] 20-02-1940 Wijk a. Zee
 B dienstbode o.a. bij RK Deken Jansen, Bagijnhof, Amsterdam
- [Johanna \(Jans\) Brassier](#) (bidprentje in familiealbum)
 * 18-04-1857 Wijk a. Zee
 d
 x Leendert van der Eng (q.v.)
 + 25-07-1930 Uitgeest
 [] 28-07-1930 Uitgeest (RK)
 B (voor huwelijk): dienstbode/boerenmeid
- [Elisabeth Brassier](#) ('Bet') (bidprentje in familiealbum)
 (voormoeder)
 * 1861
 x Henrica Koelman
 + 20-07-1891 Wijk a. Zee
 [] 23-07-1891 id.
- [Jacobus Brassier](#) (bidprentje in familiealbum)
 (bidprentje in familiealbum)
 * 03-01-1863 Wijk a Zee/Duin
 ongehuwd
 + 15-02-1943 Heemstede
 [] 18-02-1943 id.
 B dienstbode pastorie(ën)
- [Maria Brassier](#) ('Ma') (bidprentje in familiealbum)
 * 1868/9
 x Willem Henricus Polder, koster RK
 kinderloos 'Posthoorn'
 + 26-04-1945 Amsterdam
 [] 01-05-1945 Amsterdam (Barbara)
 B (voor huw.: dienstbode)
- [Henrica Cornelia Brassier](#) (bidprentje in familiealbum)
 ('Heintje')
- (Tot zover de kinderen waarvan de geboortejaren thans bekend zijn. Van de navolgende 3 kinderen zijn deze jaren niet bekend.)
- [Anna Brassier](#) *
 x Hendricus Meuldijk 'Ome Hendrik'; wonende te Vlissingen. Huwelijk niet kinderloos.
 +
 []
 B
- [Hendricus Meuldijk:](#)
 * 1870/1
 + 09-01-1936 Vlissingen
 [] 13-01-1936 id RK
- [Antje Brassier](#) (niet te verwarren met bovenvermelde Anna; Antje was kennelijk een vroeger geboren kind, misschien ook vroeger gestorven.) *
 x [Arie Hopman](#)
 +
 []
 B
 dochter: Tonia
 (Arie had een snor en een baard. Ze zouden een eigen huis gehad hebben. Hij zou met ijs op het strand gevent hebben.)
- [Griet Brassier](#) *
 ongehuwd
 +
 []
 B
 (vrijwel niet aan M & G v.d. Eng bekend.)

./ Ma/Maria Brassers was o.a. pastoorsmeid, zoals dat toen heette, te Westwoud en Maassluis. Later sleet zij haar laatste dagen in de 'Bavo' (Bejaardengesticht te Heemstede). Zij was gepensioneerd en volgens de dames van der Eng, M & G, een aardig mens.

./ [Jans/Johanna Brassers](#) was 'pastoorsmeid' bij de RK Deken van Amsterdam op het Bagijnhof. Zij woonde of aan het Spui ofwel aan de gedempte Bagijnensloot. Het laatste is het meest waarschijnlijk (d.w.z. de achterzijde van het huis kwam uit op de genoemde straat/steeg).

Jans was degene, die, zo nu en dan Uitgeest aandoende, voor het gezin van Leendert van der Eng en Elisabeth Brassers het een en ander van de pastorie des dekens meenam voor haar behoeftige zuster 'Bet' en haar gezin. Deze liefdadigheid was echter van wel zeer beperkte aard. O.a. peuken van 'meneer de Deken' voor de pijp van haar zwager Leendert! Voorts kaaskorsten en wat dies meer zij. De rol van de deken was onbekend. De dames M & G van der Eng zeiden dat zij eerst een 'krenge' was (excusez), doch dat zij later een wat betere houding aannam. Ook Hendrica van der Eng gaf geen gunstig oordeel, hetgeen haar echtgenoot, J. Cornelisse, bevestigde. Een oordeel past ons echter niet, omdat wij te weinig weten. Liever gezegd een: veroordeling. De geest des tijds en haar omgeving, zullen naast haar specifieke karaktertrekken wel een rol gespeeld hebben. Niettemin staat vast dat onze voormoeder Elisabeth Brassers en haar gezin in behoeftige omstandigheden verkeerden; voorts dat zij van de zijde van haar zusters, die meestal 'pastoorsmeiden' waren of anderszins een betrekking vervulden, zoals Heintje, vrijwel geen ondersteuning genoot, tenzij in de reeds eerder genoemde uiterst vernederende vorm: kaaskorsten voor de kinderen, sigarenpeuken als pijptabak voor de man, i.c. Leendert van der Eng. (Eerst 'groot' met zr. Anna; later betere relatie tot Bet (Ik kan mij nog zeer duidelijk de wrok herinneren van mijn vader Johannes Cornelisse (1887. red.) (De Bagijnensloot was hem niet onbekend!))

Samenvattend zij gesteld dat de dames M & G van der Eng hun oudste ooms en tantes vrijwel niet of in het geheel niet gekend hebben. Zij beschikten slechts over de vage overlevering van veel sterfte door 'fistel'. De namen die steeds gehoord werden waren die van 'tante Ma, tante Jans, tante Anne en tante Heintje'. Met de overige broers/zusters bestond, indien al mogelijk, vrijwel geen relatie.

Vernoeming:

Voormoeder Hendrika van der Eng werd vernoemd naar haar tante [Heintje/Henrica Cornelia Brassers](#), de jongste uit het gezin.

Deze Heintje Brassers (samensteller dezes in leven genoegzaam bekend) was (vlg. M/G v.d. Eng) in Amsterdam in betrekking bij ene Mevr. Rijnders en kwam vaak in de pastorie van de 'Posthoorn', waar zij aldus in contact kwam met Willem Polder, de koster. Zij huwden, doch hadden geen kinderen. Wel hadden zij gedurende enige tijd een Hongaars meisje als 'refugee' in huis na de 1e Wereldoorlog. Zij heette Ilona. (voornaam).

Voor haar overlijden, tijdens de 2e Wereldoorlog was deze tante, resp. oudtante nog geruime tijd als weduwnaar in huis bij de fam. Cornelisse, Spreeuwenpark 16hs, Amsterdam-N. Zij leed toen zeer aan winterhanden. De afwikkeling van zaken bij haar overlijden was vrijwel geheel in handen van haar nichten M & G van der Eng, volgens haar wil.

Aantekeningen bij foto's

Verantwoording van en aantekeningen bij de foto's.

Nr. 1 Leendert van der Eng en Elisabeth Brassers. Afkomstig van J.Cornelisse x Hendrica van der Eng te Amsterdam. Deze foto heeft te hunnen huize ingelijst steeds aan de wand gehangen. Het is een duidelijke reproductie-montage van tamelijk slechte kwaliteit met veel retouche. Niettemin was het een zeer geliefde foto. De dames M & G van der Eng schatten de datum op ca. 1907/1908, toen het echtpaar ca. 25 jaar was getrouwd. De originele component-foto's zijn niet bewaard gebleven, helaas. De foto werd t.b.v. het familiealbum uit de lijst genomen.

Nr. 2 De beste originele foto van Elisabeth van der Eng-Brasser, die bewaard gebleven is bij enige familieleden. De foto in casu was afkomstig van de fam. J.Cornelisse-v.d. Eng. Hij werd genomen achter het 'oude' huis aan de Middelweg te Uitgeest, d.w.z. bij het latere postkantoor. Overigens is een dergelijke foto ook genomen van dochter Marie (Maartje) van der Eng, vergroot op briefkaart-formaat (q.v.). Deze foto werd ook gebruikt voor een latere reproductie, eveneens in dit archief opgenomen (q.v.). De dames M & G van der Eng schatten de leeftijd van hun moeder toen op ca. 60 jaar, met enige onzekerheid.

Opm. Treffend is de gelijkenis in uiterlijk tussen deze voormoeder, haar dochter Henrica Cornelisse-van der Eng en haar achterkleinkind Mirjam Johanna Cornelisse (dr. v. J. Cornelisse & A.M. Piceni). Men vergelijkte daartoe enige foto's in dit familiealbum. Zonder in sentimentalisme te vervallen kan ik zeggen, dat mijn moeder (Hendrika v.d. Eng) naarmate zij ouder werd steeds meer ging lijken op de portretten die ik van haar moeder kende, en die hierbij zijn opgenomen. Toen mijn dochtertje Mirjam werd geboren en ik voor het eerst haar gezichtje zag kwam mij dit a.h.w. bekend voor. In later tijd veranderen weliswaar de gezichtstrekken aanmerkelijk, hetgeen ook gebeurde.

Het hiernaast opgenomen portret van voormoeder Elisabeth ('Bet') Brasser, echtgenote van Leendert van der Eng, werd bereidwillig afgestaan door haar oudste dochter Cornelia ('Cor/Kee') van der Eng – vernoemd naar voormoeder Cornelia Kortekaas – in 1968. Het is een reeds vroeger gemaakte reproductie van een eveneens opgenomen fotootje met takkenbossen op de achtergrond

(q.v.). Eenzelfde met kleur bewerkte en sterk geretoucheerde fotorepro bevond zich in het bezit van Elisabeths zoon Toon van der Eng, wonende aan het Hoorne te Uitgeest. Ondanks de gebrekkige kwaliteit komen de trekken goed uit.

Nr. 3 Oude vergeelde foto, afkomstig van M & G van der Eng, Uitgeest. Datum onbekend. Plaats: Middelweg Uitgeest in de buurt van het latere Evangelisatiegebouw 'De Zaadkorrel', ongeveer halverwege de straat. De twee kinderen die naast Leendert van der Eng staan afgebeeld werden door genoemde dochters van Leendert geïdentificeerd als Jan Wagenmeester en Henk Smit, buurkinderen indertijd. Men lette op de ongeplaveide straatweg en de bouw die zich aan generlei rooilijn stoorde. Klompen waren voorts het meest gebruikelijke schoeisel, in vroeger tijden. Op de laatste foto draagt Leendert schoenen.

Dit is waarschijnlijk de oudste originele opname van Leendert, waarnaast de reproductie van een foto in de 'eerste haven' van Uitgeest (zie verder) mede in beschouwing genomen dient te worden.

De oudste opname van Elisabeth Brasser, zijn vrouw, is mogelijk die welke als briefkaart werd uitgevoerd en in gereproduceerde staat werd opgenomen in het hierna volgende.

Nr. 4 Een ongedateerd kiekje (ca. 1934) gemaakt door Mej. G. van der Eng van haar vader Leendert met zijn kleinzoon Jantje Cornelisse (samensteller dezes) in de achtertuin van Leenderts huis aan de Middelweg t.o. het Gemeentehuis. Afkomstig van M & G van der Eng, ook in bezit van J. Cornelisse (geb. 1932) en zijn ouders.

Nr. 5. Een van de laatste, en waarschijnlijk zelfs de laatste, foto's van Leendert van der Eng, genomen ter hoogte van zijn laatste domicilie, Langebuurt 47 (of 45?). Het perceel nr. 45 is op de achtergrond zichtbaar. Het perceel nr. 47 was slechts 'achterom' bereikbaar via het pad waarop hij staat en dat achter nr. 45 om voerde. Beide percelen werden door hem en zijn twee dochters Marie en Gré (Maartje en Grietje) bewoond. Het gehele huis was eigendom van de familie Tromp, een aan de overzijde wonende slager en diens zoon. Leendert is zijn Noordhollandse kleding trouw gebleven, en evenzeer zijn stenen pijpje. Een typische van der Eng - kort bovenlijf - en zelf met o-benen, althans op latere leeftijd. Klein, maar ondanks dat een patriarch.

Met dank aan samensteller Jan Cornelisse (1932-2012), die met name in de jaren 60 en 70 veel onderzoek en veldwerk heeft uitgevoerd naar de herkomst van de Van der Eng tak.